

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การให้บริการทางการแพทย์มีความแตกต่างจากการผลิตสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรม เนื่องจากการรักษาพยาบาลผู้ป่วยจะต้องเป็นการรักษารายคนตามลักษณะโรคและอาการที่ผู้ป่วยเป็นอยู่ และต้องอาศัยความรู้ในวิชาชีพต่างๆ ได้แก่ แพทย์ พยาบาล เภสัชกร ทันตแพทย์และบุคลากรสาขาวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องเข้ามาประกอบกัน เพื่อการดูแลรักษาผู้ป่วยให้หายจากโรคและไม่เกิดอันตรายอันเป็นผลมาจากความผิดพลาดของการรักษาพยาบาล

กระทรวงสาธารณสุขจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลทั้งในโรงพยาบาลภาครัฐและภาคเอกชน โดยได้พิจารณาการนำเอามาตรฐานสถานพยาบาลและการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลซึ่งเป็นมาตรฐานของสถานพยาบาลที่ได้รับการยอมรับและแพร่หลายในหลายประเทศ ได้แก่ แคนาดา นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย มาปรับใช้เพื่อการใช้ในการพัฒนาคุณภาพบริการสุขภาพของประเทศไทยและได้ริเริ่ม โครงการการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลหรือ Hospital Accreditation (HA) ที่ได้เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 และมีโรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชนจำนวน 35 แห่ง¹ เป็นโรงพยาบาลนำร่องในการจัดทำระบบการรับรองคุณภาพ โดยปัจจุบันมีโรงพยาบาลที่ผ่านการรับรองแล้วจำนวน 20 แห่ง ดังแสดงในตารางที่ 1-1 ทั้งนี้ กระบวนการ HA ให้มีความสำคัญในเรื่องการประเมินตนเองและตรวจสอบตนเอง เพื่อการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องและการเรียนรู้ร่วมกัน อย่างไรก็ตาม โรงพยาบาลที่นำแนวทางการพัฒนาคุณภาพนี้ไปใช้มักประสบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน HA ประกอบกับภาวะที่กระทรวงสาธารณสุขมีการเร่งรัดการพัฒนากระบวนการของสถานบริการสังกัดกระทรวงสาธารณสุขให้เข้าสู่ระบบคุณภาพมาตรฐานสากลและโรงพยาบาลคุณภาพมาตรฐานทำให้โรงพยาบาลต้องมีการปรับตัวและแก้ไขปัญหาต่างๆจากการดำเนินการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน HA

โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ จังหวัดเชียงราย เป็นโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ขนาด 757 เตียง ซึ่งเป็นโรงพยาบาลที่ผ่านการรับรองจากสถาบันพัฒนาและรับรอง

---

¹ ภาควิชาพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล, แล ไปข้างหน้าหลังพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล, เส้นทางสู่การพัฒนาคุณภาพบริการเพื่อประชาชน (กรุงเทพฯ : บ.ดีไซร์ จำกัด, 2541), หน้า 25.

คุณภาพโรงพยาบาล เมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2543² โดยเป็นโรงพยาบาลในกลุ่มแรกจาก
โรงพยาบาล 20 แห่งทั่วประเทศไทยที่ได้ผ่านการรับรองดังกล่าว การผ่านการรับรองมาตรฐานHA
นั้นแสดงว่าโรงพยาบาลได้ผ่านการประเมินตนเองเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการบริการทางด้าน
สุขภาพและการบริหารงานได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของมาตรฐานHA ทั้ง 6 หมวดจำนวน 20
บท จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อโรงพยาบาลอื่นในการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัญหาและแนว
ทางการแก้ไขปัญหาในการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจนำเอาโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ จังหวัดเชียงราย
มาเป็นกรณีศึกษาการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลเพื่อเป็นแนวทางสำหรับโรงพยาบาลอื่นในการ
พัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลต่อไป

ตาราง 1-1 แสดงรายชื่อโรงพยาบาลที่ผ่านการรับรองคุณภาพ³

ลำดับ	โรงพยาบาล	จังหวัด	Accreditation	วันหมดอายุ
1	โรงพยาบาลค่ายประจักษ์ศิลปาคม	อุดรธานี	17 พฤศจิกายน 2542	16 พฤศจิกายน 2544
2	โรงพยาบาลเสนา	อยุธยา	17 พฤศจิกายน 2542	16 พฤศจิกายน 2544
3	โรงพยาบาลราชบุรียี่สิบ	สงขลา	23 ธันวาคม 2542	22 ธันวาคม 2544
4	โรงพยาบาลพญาไท 2	กรุงเทพ	28 เมษายน 2543	27 เมษายน 2545
5	โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์	เชียงราย	6 กันยายน 2543	5 กันยายน 2545
6	โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเดชอุดม	อุบลราชธานี	6 กันยายน 2543	5 กันยายน 2545
7	โรงพยาบาลกรุงเทพ	กรุงเทพ	3 มกราคม 2544	2 มกราคม 2546
8	โรงพยาบาลชัยภูมิ	ปทุมธานี	3 มกราคม 2544	2 มกราคม 2546
9	โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี	กรุงเทพ	11 กรกฎาคม 2544	10 กรกฎาคม 2546
10	โรงพยาบาลค่ายสุรนารี	นครราชสีมา	11 กรกฎาคม 2544	10 กรกฎาคม 2546

² สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล.(2545). *โรงพยาบาลที่ผ่านการรับรองคุณภาพ* [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.ha.or.th> (1 สิงหาคม 2545).

³ เรื่องเดียวกัน

ลำดับ	โรงพยาบาล	จังหวัด	Accreditation	วันหมดอายุ
11	โรงพยาบาลแม่ฟ้าหลวง	เชียงราย	10 ตุลาคม 2544	9 ตุลาคม 2546
12	โรงพยาบาลสงขลานครินทร์	สงขลา	10 ตุลาคม 2544	9 ตุลาคม 2546
13	โรงพยาบาลศูนย์ยะลา	ยะลา	10 มกราคม 2545	9 มกราคม 2547
14	โรงพยาบาลหนองบัวระเหว	ชัยภูมิ	10 มกราคม 2545	9 มกราคม 2547
15	โรงพยาบาลศิริราช	กรุงเทพ	10 มกราคม 2545	9 มกราคม 2547
16	โรงพยาบาลขอนแก่น	ขอนแก่น	10 มกราคม 2545	9 มกราคม 2547
17	โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่	เชียงใหม่	10 มกราคม 2545	9 มกราคม 2547
18	โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	กรุงเทพ	20 มีนาคม 2545	19 มีนาคม 2547
19	โรงพยาบาลป่าแดด	เชียงราย	20 มีนาคม 2545	19 มีนาคม 2547
20	โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์	กรุงเทพ	17 เมษายน 2545	16 เมษายน 2548

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ ในการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล ของโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขในการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล ของโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ จังหวัดเชียงราย

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ ปัญหาและแนวทางแก้ไขในการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลของโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ จังหวัดเชียงราย
2. เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับโรงพยาบาลอื่น ตลอดจนนักศึกษา ประชาชนที่สนใจการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

คุณภาพ หมายถึง การปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และความสม่ำเสมอซึ่งสามารถพยากรณ์ได้

การรับรองคุณภาพโรงพยาบาล (Hospital Accreditation หรือ HA)⁴ หมายถึง การประเมินและรับรองโดยองค์กรภายนอกว่าโรงพยาบาลมีระบบงานที่เป็นมาตรฐานและมีระบบการตรวจสอบตนเองที่น่าไว้วางใจ

ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ⁵ หมายถึง เหตุอันเป็นทางให้เกิดผลหรือความสำเร็จ

คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล⁶ หมายถึง คณะกรรมการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบต่อการกำหนดทิศทางเป้าหมายของโรงพยาบาล ให้การสนับสนุนทรัพยากรในการพัฒนาและติดตามความก้าวหน้าของโครงการ

คณะกรรมการพัฒนาทรัพยากรบุคคล⁷ หมายถึง คณะกรรมการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบต่อการกำหนดนโยบายด้านทรัพยากรบุคคลเพื่อการวางแผนให้สอดคล้องกับพันธกิจของโรงพยาบาล

คณะกรรมการบริหารสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย⁸ หมายถึง คณะกรรมการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลด้านโครงสร้างสิ่งแวดล้อม เพื่อความสบายและความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ โดยเฉพาะผู้พิการ เด็ก และเจ้าหน้าที่

คณะกรรมการสารสนเทศ⁹ หมายถึง คณะกรรมการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบต่อการวางแผนและออกแบบระบบสารสนเทศที่เหมาะสมและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ สำหรับการดูแล

⁴ อนุวัฒน์ สุขขุดิกุล.(2545). *คุณภาพคืออะไร*[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<http://www.ha.or.th/concept1.htm> (20 กันยายน 2545).

⁵ ภาติพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล, *โครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล*, เส้นทางสู่การพัฒนาคุณภาพบริการเพื่อประชาชน (กรุงเทพฯ : บ.ดิไซร์ จำกัด,2541), หน้า 18.

⁶ พจนานุกรมศัพท์อิเล็กทรอนิกส์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525.(2545)[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา : www.royin.go.th (22 กันยายน 2545).

⁷ โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์, *คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานตามคู่มือพัฒนาคุณภาพ เล่มที่ 2* (เชียงราย, 2543), หน้า 2.

⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 24.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 12.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 21-22.

รักษาผู้ป่วย การพัฒนาคุณภาพ การบริหาร การศึกษาและการวิจัยในระดับโรงพยาบาล รวมทั้งกำหนดนโยบายสำหรับการบริการเวชระเบียนของโรงพยาบาล

คณะกรรมการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล¹¹ หมายถึง คณะกรรมการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการกำหนดนโยบาย กลวิธี มาตรการการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล

คณะกรรมการองค์กรแพทย์¹² หมายถึง คณะกรรมการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบส่งเสริมให้สมาชิกรักษามาตรฐานทางการแพทย์และจริยธรรมวิชาชีพ

คณะกรรมการอำนวยการองค์กรพยาบาล¹³ หมายถึง คณะกรรมการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการกำหนดความมุ่งหมาย/เจตจำนง ปรัชญา ขอบเขต เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดบริการพยาบาลเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน และส่งเสริม/ควบคุมให้เจ้าหน้าที่ทางการพยาบาลปฏิบัติงานบนพื้นฐานของจริยธรรม จรรยาบรรณ กฎหมาย และความรู้ทางการพยาบาล

คณะกรรมการทีมนำทางคลินิก¹⁴ หมายถึง คณะกรรมการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบต่อการกำหนดทิศทางและการพัฒนาคุณภาพงานคลินิกบริการ

ผู้ประสานงานคุณภาพ¹⁵ หมายถึง ทีมงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบสนับสนุนกระบวนการพัฒนาคุณภาพ เป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ และติดตามผลการพัฒนาคุณภาพเพื่อสรุปเป็นภาพรวมของโรงพยาบาล

ทีมสถานพื้น¹⁶ หมายถึง ทีมงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้ประสานงานกลางให้ทำหน้าที่ผู้ประสานงานคุณภาพเฉพาะหน่วยงาน เพื่อให้การสนับสนุนกระบวนการพัฒนาคุณภาพ ถ่ายทอดองค์ความรู้ และติดตามผลการพัฒนาคุณภาพของหน่วยงาน

¹¹ โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์, คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานตามคู่มือพัฒนาคุณภาพ เล่มที่ 2 (เชียงราย, 2543), หน้า 31.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 25.

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 28-29.

¹⁴ สัมภาษณ์ ปรภายแก้ว คำคำ, ผู้จัดการศูนย์พัฒนาคุณภาพ โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ จังหวัดเชียงราย (7 ตุลาคม 2545).

¹⁵ เรื่องเดียวกัน

¹⁶ เรื่องเดียวกัน

พนักงาน หมายถึง เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ ได้แก่ แพทย์
พยาบาล เภสัชกร ทันตแพทย์ โภชนากร และเจ้าหน้าที่สาขาวิชาชีพอื่นในโรงพยาบาล

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University